

arra, hogy a materiális igazságot kutató bírói határozat keretébe sok mindent belefogjon, ami talán eredetileg nem is szándékol-tatott oda, ott óvakodjunk az elkövetkezendő reform munkálat-nál a megszorító értelmezéstől még akkor is, ha látszatra ez az eddigi szabályt egy meghatározott irányban bővíteni is látszik. *)

Dr. Huppert Leó.

JOGÉLET — ÜGYVÉDSÉG.

Az újonnan kinevezett és megválasztott tagokból alakult bíró-és ügyvédvizsgáló bizottság 1935. évvel megújuló lustrumát ünne-pélyes teljes üléssel kezdte meg, melynek kiemelkedő mozza-nata a bizottság elnökének, dr. *Degré Miklósnak* nagyjelen-tőségű és nagyhatású elnöki megnyitó beszéde volt. A nemes gondolatokban bővelkedő szöveg ismét tanúságot tett a jogász-i közvélemény régi ítéletének helytállósága mellett. A budapesti kir. Ítéletábla elnökének egyénisége és lelki világa annyira át van hatva magasztos hivatásának sugárzó erejétől, hogy minden-kor és minden ténykedésében a bírói munka legmagasabb elve vezérli. Sikerekben gazdag életét az *igazságkeresés* és az *igaz-ságszolgáltatás* eszményi feladatának szentelte, csak önmagához volt tehát következetes, amidőn vizsgálóbizottsági elnöki munká-körében is az igazságos ítélezést tűzte ki legfőbb programm-jául. A súlyos megállapításokat tartalmazó beszédből idézzük a következőket:

Három esztendő mult el azóta, hogy az igazságügyi kor-mány a bizottság élére állított. Ez idő alatt behatóan foglalkoz-tam vizsgálóink körül felmerülő kérdésekkel és minden törekvé-sem az volt, hogy a színvonalat fenntartsam, sőt amennyiben lehetséges, emeljem.

Azt hiszem, tudjuk valamennyien, hogy a vizsgaeredmények nem kielégítőek. A titkári jelentések évente sok visszautasításról számolnak be. Ezek az adatok azonban még nem adják a hely-zet hű tükrét. A helyzet az én megítélésem szerint sötétebb, mint amit a statisztika feltűntet.

Plénumokon sokszor hangoztatjuk, hogy emelni kell a szín-vonalat és hogy a mi kezünkben van a jövő jogásznemzedék sorsa. Valamennyien át vagyunk hatva annak tudatától, hogy a bírói és ügyvédi pályától el kell zárni az oda nem való eleme-ket és érezzük valamennyien, hogy a bizottságnak épen ez a hivatása.

És a gyakorlatban mégis olykor hűtlenek leszünk elveink-hez. Hűtlenek leszünk azokban az esetekben, amikor beteg, ideg-gyenge egyének állnak a bizottság előtt, akik sokszor a harctér, de még inkább a hadifogság áldozatai.

A nem sikerült vizsgák túlnyomó része azonban nem a most jelzett kategóriába tartozik.

*) A közgyűlési határozatok semmissége és megtámadhatósága kérdésében: l. a Magyar Jogászegylet kiadásában megjelent „A rész-vénytvörvény előkészítése” c. munkában Dr. Dávid István curiai bíró és dr. Sichermann Bernát előterjesztését; 180. s. köv. old.

Miben leli tehát a sok visszautasítás az okát?

Ennek egyik oka mindenesetre az alapvető elméleti ismeretek hiányában keresendő.

A vizsgák alkalmával a jelölt indexét mindig be szoktam tekinteni. Ez úton meggyőződést szereztem arról, hogy a visszautasításban részesülő jelöltek legnagyobb része olyan, hogy indexében egyetlen szorgalmi jegy, vagy colloquium feltüntetve nincsen. Nyilvánvaló, hogy soha feléje sem nézett az egyetemnek. Mezei jogász volt. Az alapvizsgálatot is igen gyenge eredménnyel tette le.

Természetes, hogy az ilyen jelölt vizsgája nagyon nehezen megy.

Hivatásunk az, hogy vétót mondjunk s a teljesen tehetségteleneket és a kellő előképzettséggel nem bírókat ne eresszük a jogkereső közönségre.

Eleget is teszünk ennek a hivatásunknak. Ennek jele az a sok visszautasított vizsga, amiről a titkári jelentés fog beszámolni.

De ez keserves és szomorú feladat.

Azok a szerencsétlen fiatalemberek nagy ügyel-bajjal elévégzik a középiskolát, a jogot, megszerzik a jogtudorságot, átküzdik magukat a joggyakorlati időn s amikor már egész közel vannak a célhoz, akkor vagyunk kénytelenek vétót mondani.

Ez ellen minden emberies érzés tiltakozik. És ennek tulajdonítható, amire már céloztam, hogy az ily jelöltekkel szemben számos kísérletezés után a bizottság olykor irgalmat gyakorol.

Ez nem helyes, de emberileg érthető.

Az volna kívánatos, hogy az ily tehetségtelen egyének ne kerüljenek ide, hanem más könnyebb pályán igyekezzenek érvényesülni. Nem győzöm eleget hangsúlyozni, hogy úgy a birói, mint az ügyvédi pálya nehéz pálya. Tehetségtelen ember ezekre a pályákra nem való.

Az érdek tehát az volna, hogy a szerényebb képességű egyének a magasabb képzettséget igénylő pályáktól eltereltessenek.

És ebből a szempontból igen nagy lépést tesz az új középiskolai törvény. Ennek a törvénynek több rendelkezése van, amely lehetetlenné teszi azt, hogy tehetségtelen fiúk a középiskolai érettségi vizsgát letegyék s így főiskolába kerüljenek.

A vizsgáikon szerzett tapasztalatok alapján melegen üdvözlöm ezeket a rendelkezéseket, és élénken remélem, hogy a kultuskormány tovább fog haladni azon elvek megvalósításában, amelyek az új középiskolai törvény szöbantorgó rendelkezéseit létrehozták.

A vizsgavisszautasításokkal kapcsolatosan még egy jelenséggel kívánok röviden foglalkozni.

És ez a vizsgákra a nyári szünet előtt való tömeges jelentkezés.

Ez évtizedes szokás, melyről a jelöltek nem tudnak leszokni. A téli hónapok alatt, főleg tavasz felé alig tudom a bizottságot foglalkoztatni, a nyári szünetet megelőző utolsó napokban pedig a jelöltek megrohanják a bizottságot.

Am a jelölteknek nem érdeké a tömeges vizsgázás. É tekin-

tetben arra mutatok rá, hogy a vizsga eredménye a nyári szünetet közvetlen megelőző napokban siralmas.

Idevonatközzé az adatokra hívom fel a figyelmet: az 1934. évi június 8-tól a nyári szünetig vizsgázott 173 fiatalember. Ezek közül teljes visszautasításban részesült vagy pótvizsgára utasított 59. Ezzel szemben az 1934. évi január 1-től március 20-ig levizsgázott fiatalemberek közül csak 44 utasított vissza, illetőleg utasított pótvizsgára.

És ugyanezt az eredményt látjuk az előző esztendőben is. Az 1933. június 20-tól a szünetig vizsgát tett 182 jelölt közül visszautasított és pótvizsgára utasított 59, ellenben az 1933. márciusig vizsgát tett 182 jelölt közül csak 41 utasított vissza.

A tapasztalat tehát azt mutatja, hogy a nyári szünetet közvetlenül megelőző időben évente több a visszautasítás, mint máskor.

Ennek okát könnyű megtalálni. Két oka lehet. Egyik az, hogy a jelölt a nyári szünet előtt le akarja rázni a vizsgát és nekimegy arra való tekintet nélkül, el van-e készülve. A másik, hogy a jelöltek a bizottság tagjainak kimerültségére számítanak, arra t. i., hogy a nagy tömegben kevésbé alaposan lesznek megvizsgáztatva.

A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy akik így számítanak, csalódnak számításukban.

Ha azonban a vizsgavisszautasításokkal foglalkozom, ezzel szemben örömmel kell megállapítanom, hogy a vizsgázók túlnyomó része egész esztendőn át szép készültségről tesz tanúságot. És vannak a jelöltek között elég nagy számban olyanok is, akik kiváló eredményt mutatnak fel, akik fényes tudást árulnak el.

Az ilyen jelöltek vizsgáin való részvétel csak öröm és boldogság.

Sziből kívánom, hogy minél gyakrabban legyen ilyen örömben részünk. Ezt kívánom magunknak és kívánom a jelölteknek.

Ebben a reményben a legmelegebben üdvözlöm a bizottságot. Üdvözlöm a régi kipróbált tagokat és üdvözlöm azokat a tagtársakat, akik ma vannak először körünkben.

Meleg szeretettel emlékezem meg azokról a társainkról, akik a múlt ciklusban velünk működtek, most azonban megszűntek a bizottság tagjai lenni. Meg vagyok róla győződve, hogy az egész bizottság velem érez akkor, amikor kivált tagtársainak a bizottságban kifejtett nagyértékű tevékenységükért halás köszönetemnek adok kifejezést. Az egész bizottság nevében arra kérem volt tagtársainkat, hogy a bizottságban kifejtett működésüket tartsák meg jó emlékezetükben.

Amikor így meleg szeretettel megemlékezem azokról a tagtársainkról, akik megszűntek a bizottság tagjai lenni, szabadjon két ilyen társunkról névszerint is megemlékezni.

Ezek egyike Oswald István Öexcellenciája, ki a Kúria elnökövévé történt kineveztetése folytán más irányú elfoglaltságára való hivatkozással helyettes elnöki állásáról lemondott s a bi-

zottságból kilépett. *Öexcellenciája 1907. óta volt tagja, majd elnökhelyettese a bizottságnak. Távozása nagy veszteséget jelent.*

A másik volt tagtársunk, akiről személyesen megemlékezni kívánok, Papp József Öméltósága, az ügyvédi kamara nagydémü elnöke. Öméltósága a bizottságnak legrégibb tagja volt. Kötelességeit bámulatos lelkiismeretességgel teljesítette, amire nézve jellemző, hogy a mult ciklus alatt egyetlen egy meghívásról le nem mondott. És amikor tőle bucsut veszek, nem mulasztatom el, hogy meg ne köszönjem azokat a nagyhatású beszédeket, amelyekkel évnnyitó teljes-üléseink fényét évről-évre emelni kegyes volt.

Tisztelt teljes-ülés!

Végtelen megnyugvással állapítom meg, hogy a bizottság működése a lefolyt egész ciklus alatt a lehető legharmonikusabb volt. Ezt a harmóniát, sőt szabad e kifejezést használnom, mely viszonyt egyetlen incidens, vagy félreértés meg nem zavarta.

A jövőre is bátor vagyok kérni társaim jóindulatu támogatását. Törekedni fogok arra, hogy erre a jóindulatra magamat érdemessé tegyem.

Felsőbíróági évnnyitó beszédek. Új és rokonszenves jelenség a magyar közéletben, hogy felsőbíróságaink évnnyitó teljes ülései túlnöttek régi kereteiken, amikor az egyes testületeknek szinte belső házi ügye volt az évnnyitó ülés. Ma az évnnyitó ülések kinálkozó alkalma felső bíróságaink elnökeinek, hogy szinte szózat-szerűen szóljanak nemcsak a magas fórumok bírának, hanem az egész ország közvéleményének, annak a közvéleménynek, amely örömmel, fogékonysággal várja a jogrend legizmosabb öreitől az irányítást. Az igazságszolgáltatás ormán álló felsőbíróságok munkájának igazi jelentősége mindenkor túlterjed az elbírált konkrét eseten. Az ítélet végrehajthatósága inter partes korlátai közé van szorítva. Az ítélet tekintélye, jogéletünket formáló ereje az egész ország egyetemének szól. Ebben a vonatkozásban a legfelsőbb bíróságok az ország nevelői. Még csak évtizeddel előbb is a politikai újév riportja volt a sajtó anyaga; örvendetes jelenség, hogy a felsőbíróági megnyilatkozások a napi sajtó orgánumain keresztül a legteljesebb nyilvánossághoz jutnak el.

A fenti elvi megállapításokat az idej évnnyitó beszédek teljesen igazolják. Oswald István elnöki évnnyitó beszédében megemlékezett a tripartitum megjelenésének 350. éves jubileumáról és a római egyházjogi konferenciáról, amelyen a magyar jogászok előkelő szerepet vittek. Szóvá tette az aktuális jogi reformokat és különösen hangsúlyozta a családvédelem nagy nemzeti jelentőségét. Ennek során bölcs önkorlátolással mutatott rá arra, hogy egyedül a jogszabályok hatóerejétől nem lehet mindent várni, hanem szükség van a nemzet erkölcsi nevelésére. Nagy megértéssel az adott helyzet nehézségei iránt, de mégis elvi magaslatról szemlélve, állást foglalt a rendeleti jogalkotás ellen és a bírói függetlenség minél teljesebb kiépítése mellett.

Dr. Puky Endre a közgazgatási bíróság elnöke tanulmány-